

Het Internet is stuk

design & economie

Door: Bahadir Taşdemir | Freek de Kruijff | Lantijn Bergman | Sharon Sonku
Docent(en): Laura van der Vlies en Dirk Bout

De missie

Nieuws en opinies vanuit de samenleving zichtbaar te maken, niet alleen dat wat de grote redacties bepalen. Wat vinden wij belangrijk om te zien en delen? Ook willen wij maatschappelijke waarde creëren door de burgers een stem te geven en zo polarisatie te verminderen.

Wij vinden dit belangrijk omdat meer mensen hun eigen mening kunnen vormen. Door goed geïnformeerd te zijn, begrijp je beter waarom bepaalde dingen gebeuren zoals nieuwe regels, verkiezingen of veranderingen in de maatschappij en kun je daar zelfs invloed op uitoefenen. Goed geïnformeerde mensen laten zich minder snel misleiden. Nieuws helpt je om veilig, slim en betrokken te zijn in de wereld.

Onze verbetering is ontstaan vanuit een eenvoudig maar belangrijk idee: nieuws hoort van en voor mensen te zijn. Niet alleen van de grote redacties of gevestigde mediabedrijven die bepalen wat belangrijk is, maar ook van gewone burgers die iets meemaken en dat de moeite waard vinden om te delen. Wij willen laten zien wat er leeft in de samenleving: de verhalen, ideeën en zorgen van mensen zelf. We merken dat veel nieuws tegenwoordig afstandelijk aanvoelt. De nadruk ligt vaak op problemen of conflicten van een kleine groep die veel aandacht krijgen (HUMAN, z.d.). Maar achter de grote koppen en de snelle berichten schuilen talloze verhalen.

De vernieuwde cartoon- en opiniepagina vormt de plek waar gebruikers zelf nieuws of prenten kunnen delen over onderwerpen die hen raken. In een dynamische zijbalk tonen we de actuele nieuwsartikelen die aansluiten bij het thema van hun post, die ze kunnen koppelen aan hun post. Zo ontstaat een rijke context: persoonlijke verhalen naast professionele berichtgeving. .

De missie

Hoewel het platform onderdeel blijft van BNNVARA, streven we ernaar om de principes van het Fediverse toe te passen binnen deze context. Het Fediverse staat voor een open, gedecentraliseerd netwerk waarin gebruikers en gemeenschappen meer zeggenschap hebben over inhoud, interactie en data. Binnen onze structuur betekent dit dat we, ondanks de centrale infrastructuur van BNNVARA, inzetten op transparantie, collectieve besluitvorming en open koppelingen met andere platforms via bijvoorbeeld ActivityPub. Zo kunnen makers en leden hun bijdragen delen of laten volgen buiten de grenzen van het BNNVARA-domein. Deze vorm van federatie versterkt de maatschappelijke waarde van het platform: het blijft verbonden met het publieke domein, maar bevordert tegelijkertijd autonomie en samenwerking tussen verschillende gemeenschappen , dit zijn waarden die centraal staan in zowel het Fediverse als in onze missie.

Een voorbeeld van hoe een platform zich kan verbinden met het Fediverse zonder zijn hele structuur te veranderen, is Sutty. Sutty is een open-source platform waarmee websites hun verhalen of artikelen automatisch kunnen delen binnen het Fediverse via het ActivityPub-protocol (Sutty, z.j.). Dat betekent dat wat op één website wordt geplaatst bijvoorbeeld een opinie, tekening of nieuwsbericht, ook zichtbaar kan worden op decentrale netwerken zoals Mastodon of Pixelfed. Mensen op die platforms kunnen de inhoud volgen, delen of erop reageren, zonder dat ze een account hoeven aan te maken op de oorspronkelijke site.

Dit maakt de drempel om deel te nemen veel lager en versterkt de verbinding tussen verschillende online gemeenschappen. Voor ons project laat Sutty zien hoe je open samenwerking en collectieve verspreiding kunt combineren met redactiele verantwoordelijkheid. Ook wij willen binnen de structuur van BNNVARA werken, maar tegelijk ruimte creëren voor echte interactie tussen makers, leden en publiek. Door onze inhoud te koppelen aan het Fediverse, kan het platform uitgroeien tot een publiek netwerk dat niet draait om bereik of winst, maar om verbinding en maatschappelijke waarde.

Netwerk

Een netwerk is het meest waardevol wanneer de onderwerpen aansluiten bij wat mensen dagelijks bezighoudt. Wanneer deelnemers zich herkennen in de thema's en zich vrij voelen om hun mening of ervaring te delen, ontstaat echte betrokkenheid.

Ons platform kan daarom alleen succesvol zijn wanneer het voortkomt uit samenwerking en gedeelde overtuiging: nieuws zichtbaar maken dat écht uit de samenleving komt (BNNVARA, 2024). We bouwen daarom aan een netwerk dat bestaat uit burgers, journalisten, onderzoekers en creatieve makers, mensen die willen bijdragen aan beter begrip, minder polarisatie en meer betrokkenheid bij elkaar. Binnen dit netwerk vormt de vernieuwde cartoon- en opiniepagina de plek waar beeld en tekst samenkommen, en waar burgers hun perspectief kunnen delen naast professionele berichtgeving. Hoewel gebruikers op Joop.nl al kunnen reageren en bijdragen aan discussies, zorgt deze pagina ervoor dat burgers actief cartoons kunnen koppelen aan opinies of nieuwsartikelen en zo samen met professionals inhoud creëren binnen een interactief netwerk.

Het netwerk kan bijdragen aan het versterken van de samenwerking tussen professionele journalistiek en burgerjournalistiek. Door uitwisseling van kennis en ervaring te stimuleren, kunnen kansen voor samenwerking beter worden benut en kan innovatie in het veld sneller en beter worden georganiseerd. Dit kan bijvoorbeeld door samenwerkingsprojecten te ondersteunen en het ontstaan van lerende netwerken te bevorderen. (Kennisland, 2011)

De mensen die nieuws of prenten plaatsen op het platform vormen het hart van dit netwerk. Zij zijn het platform. Hun verhalen, hun ideeën brengen nuance en menselijkheid in het nieuws.

Een goed netwerk draait niet alleen om samenwerking, maar om menselijk contact: luisteren, leren en samen zoeken naar wat ons bindt. We willen een netwerk bouwen dat mensen samenbrengt rondom nieuwsgierigheid, begrip en respect. Een netwerk waarin professionals en burgers elkaar inspireren, en waarin verhalen niet van bovenaf worden bepaald, maar binnenuit de samenleving zelf groeit.

Eigendom

Bij platforms zoals Joop is de redactie redactioneel onafhankelijk, maar leden hebben geen formele invloed op beleid of publicaties. Ons model geeft makers en leden formele zeggenschap, zodat het platform collectief wordt beheerd en maatschappelijke waarde centraal staat.

Het eigendom in deze organisatie is anders ingericht dan bij de meeste commerciële media. In tegenstelling tot de meerderheid, waar eigendom en besluitvorming liggen bij aandeelhouders die winst en bereik prioriteren, hebben wij gekozen voor een collectief eigendomsmodel. Dit model is opgebouwd rond de makers, leden en het publiek, met als kern de maatschappelijke waarde en onafhankelijkheid. (Collectief Eigendom, z.j.).

Joop doet dit al best goed daar is redactionele onafhankelijkheid al aanwezig, maar geen formele invloed van leden. Ons model streeft ernaar dat actieve makers en leden formele zeggenschap hebben over het platform. Dit betekent dat zij stemrecht of beslissingsrecht hebben over publicaties en prioriteiten, en het recht om bestuursleden te benoemen, goed te keuren en verantwoordelijk te houden, zodat het platform daadwerkelijk collectief wordt beheerd en eigendom niet alleen symbolisch is.(Collectief Eigendom, z.j.)

De stichting vormt de bovenliggende laag van de organisatie. Zij is verantwoordelijk voor het beheer van het formele eigendom, zoals naam, merk, infrastructuur en licenties. Daarnaast bewaakt de stichting de missie, onafhankelijkheid en het maatschappelijke karakter van het platform, zodat alles in dienst staat van de samenleving. Omdat de stichting geen winstbelang heeft, kunnen haar eigendommen zoals: het platform, de inhoud en de gemeenschap niet aan privébedrijven worden verkocht, waardoor alles wat wordt opgebouwd collectief eigendom blijft. (Kamer van Koophandel, z.j.).

Eigendom

Onder de stichting ligt de coöperatie, waarin actieve makers, cartoonisten, schrijvers en communityleden participeren. Door lid te worden van de coöperatie krijgen deze deelnemers formeel zeggenschap over beleid, prioriteiten en samenwerking. Dit omvat onder andere stemrecht of beslissingsrecht over publicaties en prioriteiten, en het recht om bestuursleden te benoemen, goed te keuren en verantwoordelijk te houden. Zo wordt eigendom en verantwoordelijkheid daadwerkelijk collectief gedragen, terwijl de stichting de kernwaarden bewaakt.

Zo is er dus bewust gekozen om het in stichting en coöperatie te verdelen. De stichting is bezig met het beschermen van de waarde, terwijl de coöperatie de uitvoering van de dagelijkse werking organiseert. Mocht de organisatie ooit ophouden met bestaan, dan bepaalt de stichting dat het opgebouwde gemeengoed (code, archieven, beeldmateriaal, etc.) alleen kan worden overgedragen aan andere publieke of non-profitinstellingen met vergelijkbare doelen.

Binnen dit eigendomsmodel wordt ook het intellectuele eigendom van de makers zorgvuldig geregeld. Makers behouden hun auteursrechten op hun eigen werk, maar geven het platform een licentie om hun bijdragen te publiceren en te archiveren. Op deze manier blijven zij zelf eigenaar van hun cartoons of opinies, terwijl het platform het publieke archief kan blijven beheren. Als een maker zijn werk verwijdert, wordt de licentie automatisch ingetrokken, maar blijft de context van het debat behouden voor historisch of educatief gebruik, mits geanonimiseerd.

Door eigendom collectief te organiseren, wordt het platform flexibel. Het kan meegroeien met de samenleving, zonder afhankelijk te worden van één partij of ideologie. In plaats van winstmaximalisatie is het behoud van publieke waarde centraal. Zo blijft de organisatie eigendom van wie het bedoeld is: de gemeenschap die erin participeert, de burgers die er hun stem laten horen en de samenleving die erdoor verrijkt wordt.

Toezicht

Door heldere regels op te stellen en deze consequent toe te passen, kan een platform een veilige en gezonde omgeving bieden. Wanneer gebruikers weten wat van hen verwacht wordt en welke gevolgen hun gedrag kan hebben, ontstaat er vanzelf een cultuur van respect en verantwoordelijkheid.

De website heeft duidelijke huisregels en richtlijnen voor de community. Deze regels geven aan welk gedrag gewenst is en welk gedrag niet wordt geaccepteerd, zoals persoonlijke aanvallen, grof taalgebruik of discriminatie. Door zulke heldere richtlijnen te bieden, kan het platform een respectvolle en veilige omgeving creëren. Zo weten gebruikers waar ze aan toe zijn en wordt gedeelde verantwoordelijkheid en publieke verantwoording bevorderd.

Deze regels geven aan wat gebruikers wel en niet kunnen doen en zorgen ervoor dat iedereen weet welke verwachtingen er gelden. Door deze regels openbaar te maken en consequent toe te passen, ontstaat een cultuur van respect, verantwoordelijkheid en samenwerking binnen de gemeenschap.
Matias, J. N. (2019)

Naast het opstellen van regels is het cruciaal om concreet beleid voor sancties bij overtredingen te definiëren. Dit beleid moet duidelijk maken welke stappen worden ondernomen wanneer iemand de richtlijnen overtreedt. Bijvoorbeeld: het verwijderen van ongepaste inhoud, een waarschuwing geven, of bij herhaaldelijke overtredingen tijdelijk of permanent blokkeren. Door deze maatregelen consistent toe te passen, wordt eerlijkheid en consequentie gewaarborgd en weten gebruikers precies waar ze aan toe zijn. Chandrasekharan et al. (2018)

Het artikel van Wolters Kluwer (2023) benadrukt dat YouTube door de implementatie van Artikel 17 van de EU-auteursrechtenrichtlijn een groot deel van de content verwijdert en dat er behoefte is aan meer transparantie en duidelijke richtlijnen voor gebruikers. Dit ondersteunt het belang van heldere regels en consequentie bij moderatie, evenals het inzetten van een onafhankelijke derde partij om objectiviteit en legitimiteit te waarborgen. De partij staat los van de dagelijkse redactie en moderatie en kan neutraal oordelen bij conflicten of bij twijfel over sancties. Hierdoor voelen leden zich eerlijk behandeld, zelfs bij controversiële gevallen, en wordt het vertrouwen in het platform versterkt.

Financiën

Financiering van het platform

Omdat ons platform al onderdeel is van BNNVARA bouwen we voort op hun bestaande inkomstenbron. BNNVARA is een publieke omroep en ontvangt al een deel van haar inkomsten via subsidie van de NPO. Voor de vernieuwde versie van JOOP willen we ook gebruik maken van duurzame en onafhankelijke inkomstenbronnen zoals lidmaatschappen, donaties en fondsen, zodat het platform sterker en onafhankelijker wordt.

Gebruikers kunnen lid worden en bijdragen aan het platform, waarmee ze de website ondersteunen en eventueel extra functies krijgen, zoals vroege toegang tot bepaalde content. Ook kunnen gebruikers bijdragen via donaties, waarmee ze de vrijheid van meningsuiting en de onafhankelijkheid van het platform steunen. Daarnaast kunnen fondsen en subsidies van organisaties die onafhankelijke mediaplatforms ondersteunen, extra financiële stabiliteit bieden. Zoals het onderzoeksproject Be the change you want to see aantoon: "Onafhankelijke financiering is cruciaal voor de duurzame werking van digitale nieuwsorganisaties" (WE MEDIA, z.j., p. X).

Om de onafhankelijkheid en stabiliteit van het platform verder te waarborgen, combineren we deze inkomstenbronnen. Dit verkleint de afhankelijkheid van één enkele bron en creëert een robuuste financiële basis. Alle inkomsten en uitgaven worden transparant gedeeld met de gemeenschap, zodat vertrouwen en betrokkenheid behouden blijven. Terugkerende bijdragen van leden zorgen bovendien voor voorspelbare inkomsten, wat de groei en planning van het platform ondersteunt. Financiële onafhankelijkheid versterkt direct de redactionele vrijheid en creatieve autonomie van makers, omdat het platform niet afhankelijk is van commerciële belangen.

Daarnaast geeft dit model de gemeenschap een actieve rol: leden en makers dragen financieel bij en hebben tegelijkertijd zeggenschap over beleid en prioriteiten. Samenwerkingen met bedrijven of organisaties worden zorgvuldig geselecteerd en moeten altijd aansluiten bij de waarden van het platform en het Fediverse, zodat ethische sponsoring de onafhankelijkheid en maatschappelijke missie ondersteunt.

Financiën

Platforms zoals Novara Media laten zien dat een financieringsmodel gebaseerd op lidmaatschappen en donaties kan zorgen voor zowel onafhankelijkheid als betrokkenheid met het publiek (Novara Media, z.j.). Daarnaast toont Liberapay hoe terugkerende donaties via een non-profit model duurzame financiering mogelijk maken, terwijl de relatie tussen makers en publiek direct en transparant blijft (Liberapay, z.j.).

Duurzame financiering volgends de waarden van het Fediverse

Het belangrijkste doel van deze financiering is duurzaamheid in de breedste zin: financieel, sociaal én ethisch. Dit betekent geen afhankelijkheid van grote techbedrijven of dataverkoop, een transparante omgang met geldstromen en partners, en een directe band tussen makers en publiek die wederzijds vertrouwen versterkt. Het model kan klein beginnen, maar groeien door betrokkenheid van de community. Door deze combinatie van publieke steun, ledenbijdragen, donaties, fondsen en ethische sponsoring ontstaat een systeem dat onafhankelijkheid waarborgt, de gemeenschap betrekt en de creatieve vrijheid van de makers steunt. Zo sluit het volledig aan bij de waarden van het Fediverse, waarin collectieve zeggenschap, transparantie en maatschappelijke waarde centraal staan.